Tikkanen Annina, Hämäläinen Johanna 23.5.2025

Ulkoasiainneuvosto puolustusministerikokoonpanossa 20.5.2025

Kokous

Ulkoasiainneuvosto puolustusministerikokoonpanossa 20.5.2025

EU:n puolustusministerit kokoontuivat ulkoasiainneuvostoon puolustuskokoonpanossa 20.5. agendallaan kaksi aihetta: EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle ja Euroopan puolustusvalmius. Suomea kokouksessa edusti valtiosihteeri Pasi Rajala.

Naton pääsihteeri Rutte käytti keskustelun hyödykseen painottaen tulevan Haagin huippukokouksen valmisteluista uusien puolustusmenotavoitteiden merkitystä. Euroopan maiden on kannettava enemmän vastuuta ja toivoo myös EU:ssa jäsenmailta kompromissikykyä EU:hun kuulumattomien Nato-liittolaisten osallistamisessa. Jäsenmaiden keskustelussa painottui tämän myötä Euroopan maiden puolustusmenojen kasvattamisen paine sekä näiden linkittyminen Venäjän muodostamaan uhkaan Ukrainalle kuin Euroopallekin.

Ukrainan tuen osalta käytännössä kaikki, pl. yksi jäsenvaltio, ilmaisivat vahvan tukensa EU:n jatkotoimille Ukraina-tuessa. Koordinaatio halukkaiden maiden koalition ja Naton kanssa on tärkeää. Yhdysvallat halutaan pitää kiinteästi mukana järjestelyissä.

Euroopan ulkosuhdehallinnon ja komission maaliskuussa julkaisema valkoinen kirja puolustuksesta – ”valmius 2030” sai lämpimän vastaanoton jäsenvaltioilta. Pöytäkierroksessa nähtiin tarvetta investoida moniin eri suorituskykyaloihin. Samaten jäsenvaltiot pitivät tärkeänä tulevaa puolustuksen omnibusia, jolla pyritään yksinkertaistamaan puolustusalan lainsäädäntöä. EDA:n roolia hallitustenvälisenä toimijana ja valkoisen kirjan käytäntöön viemisessä pidettiin tärkeänä.

Ulkoasiainneuvoston jälkeen ministerit kokoontuivat Euroopan puolustusviraston johtokunnan kokoukseen.

Ulkoasiainneuvosto puolustusministerikokoonpanossa

1. Ajankohtaiset aiheet

EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja (KE/VPJ) Kaja Kallas nosti ajankohtaisista aiheista esiin A-kohdissa hyväksytyn Sveitsin osallistumisen pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) Cyber Ranges Federation -projektiin sekä tulevan yleisten asioiden neuvostossa (YAN) 27.5. hyväksyttävän pysyvän rakenteellisen yhteistyön kuudennen projektiaallon 11 uutta projektia.

Lisäksi KE/VPJ totesi, että EU:n nopean toiminnan kyky (EU RDC) on saavuttanut operatiivisen valmiuden tietyin rajoituksin, joita tulee työstää kuluvan vuoden aikana. Keskeistä on myös työstää

jäsenmaiden päätöksentekokykyä neuvostossa, jotta kehitetty sotilaallinen suorituskyky on aidosti käytettävissä nopealla poliittisella päätöksellä.

2. EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle

Ukrainan puolustusministeri Umerov briiffasi ministerit VTC-yhteydellä ennen keskustelun alkua. EU:n ja jäsenmaiden tuki ollut arvokasta. Ukraina on täysin sitoutunut käynnissä oleviin pyrkimyksiin tulitauon saavuttamiseksi – näistä osoituksena selkeät viestit 30 pv. tulitauosta ja presidentti Zelenskyin matkustaminen Turkkiin viime viikolla. Ukrainalta täysi tuki EU:n ReArm-ohjelman toimeenpanolle, vahvalla eurooppalaiselle puolustukselle, kyvykkäälle puolustusteollisuudelle ja Euroopan strategisen autonomian ponnisteluille. Ukraina on osa tätä kokonaisuutta.

Puolustus- ja avaruuskomissari Kubilius painotti, että Ukrainan tuesta on siirryttävä yhä enemmän Ukrainan integrointiin EU:n puolustuksen teknologiseen ja teolliseen pohjaan (European Defence Technology Industrial Base, EDTIB). Ukraina on rakentanut täysin uuden puolustusekosysteemin. EU-Ukraina-puolustusteollisuusfoorumi järjestetty ja innovaatioiden merkitys korostunut. Euroopan turvallisuusarkkitehtuuri tarvitsee Ukrainan vahvaksi jäseneksi. SAFE- ja EDIP-välineet tulee saattaa maaliin ja ryhtyä toimeenpanoon myös Ukrainan tukemiseksi.

Jäsenmaiden keskustelussa painottui Rutten viestien pohjalta myös Naton huippukokoukseen valmistautuminen ja Euroopan maiden puolustusmenojen kasvattamisen paine.

Suomen puheenvuorossa tuettiin EU:n tuen lisäämistä Ukrainan tueksi sekä koordinaatiolle halukkaiden maiden koalition kanssa. Ukrainan puolustusteollisuuden vahvistaminen on tärkeää. EPF:n blokkaus tulee purkaa. Ilmaistiin tuki korkea edustaja Kallasin kahden miljoonan tykistöammuksen aloitteelle. Suomi on valittu yhdeksi toimeenpanijavaltioksi. Suomi on tehnyt sopimuksen Euroopan komission kanssa raskaiden ampumatarvikkeiden toimittamisesta Ukrainaan. Ampumatarvikkeet hankitaan suomalaiselta teollisuudelta, ja hankinta rahoitetaan Venäjän jäädytettyjen varojen tuotoilla Euroopan Rauhanrahaston (European Peace Facility, EPF) kautta. Sopimuksen arvo on 90 miljoonaa euroa.

3. Euroopan puolustusvalmius

Aloituspuheenvuorossaan **KE/VPJ Kallas** totesi, että toivoo pöytäkierroksessa ministereiltä tietoa halukkuudesta osallistua projekteihin tai toimia johtovaltiona. Muutama maa on jo ehdottanut konkreettisia hankkeita, ja yksi näistä on muun muassa valkoisessakin kirjassa mainittu ”Eastern Border Shield”.

Puolustuskomissaari Kubilius avasi puheenvuoronsa onnitellen EDAn uutta toimitusjohtajaa André Denkiä (DE). Hän piti lyhyen alustuksen globaalista tilannekuvasta: Venäjä on jo sotataloudessa. Seuraavaksi tarvitaan EU:ssa selkeä kuva, mitä tuotetaan ja miten.

Komissio kertasi viimeaikaisia tapahtumia valkoisen kirjan julkaisun jälkeen. EU:n jäsenvaltioista jo 14 on aktivoinut kansallisen poikkeuslausekkeen (ml. Suomi). EDIP-neuvottelut ovat tärkeää saada päätökseen ja Tanskan seuraavana EU-puheenjohtajana odotetaankin saattavan ne loppuun. Valkoisen kirjan toimeenpanemiseksi on perustettu muodollinen readiness task force, joka ei kuitenkaan korvaa muita samankaltaisia ryhmiä, eikä sen ole tarkoitus olla päällekkäinen EDA:n toteuttaman työn kanssa. Puolustuksen omnibus julkaistaan kesäkuussa, ja sen keskiössä tulee olemaan erityisesti direktiivit ja rahoitusohjelmat. Turvallisuus- ja puolustuskumppanuus UK:n kanssa saatiin solmittua EU-UK huippukokouksessa 19.5.

Seuraavaksi on tärkeää toimeenpanna valkoinen kirja: jäsenvaltioiden rooli on toimia päättäjänä ja komission rooli on tukea työssä. EDIP ja sen välineet ovat tärkeää aktivoida, ja tämän lisäksi poistaa pullonkaulat tarjonnan puolelta.

Pöytäkierroksessa jäsenvaltiot pitivät valkoista kirjaa puolustuksesta tärkeänä kontribuutiona meneillä olevaan keskusteluun. Yhtä lailla kaikki näkivät tulevan puolustuksen omnibusin merkittävänä, sillä sääntelyn purkaminen on avainasemassa, mikäli halutaan toimia tehokkaasti. Osa jäsenmaista piti tärkeänä, että omnibusin käsittely aloitettaisiin jo kesällä sen julkaisun jälkeen. Osa jäsenmaista myös toi

esiin sen, että komission sääntely on hyvin sektorikohtaista, mutta myös muiden, kuin puolustuksen sektoreiden tulisi huomioida puolustuksen tarpeet.

Jäsenvaltioilla oli kiinnostusta ja selkeitä prioriteetteja suorituskykyjen osalta. Valkoisessa kirjassa identifioidut suorituskykyalueet ja SAFE-asetusneuvotteluissa lisätyt muut suorituskykyalueet saivat vahvan tuen jäsenvaltioilta, ja kiinnostus jakaantuu tasaisesti kaikkiin näihin.

Suomi korosti puheenvuorossaan kiireellisten tarpeiden lisäksi tutkimuksen- ja kehittämisen roolia, jotta EU säilyttää kilpailukykynsä myös tulevaisuudessa. Pk-yritykset tulee ottaa mukaan työhön projekteissa. Suomi arvioi parhaillaan osallistumista SAFE-instrumenttiin. Suomi tuki EDA:n roolia valkoisen kirjan jatkoaskeleissa ja työn jalkautuksessa. Yhtenä prioriteettina Suomi nosti esiin maataistelukyvyn. Suomi puheenvuorossaan kertoi, että pysyvän rakenteellisen yhteistyön kuudennessa projektiaallossa Suomi on esittänyt johtovaltiona kvanttiteknologiaan liittyvää projektia (QUEST).

Ulkoasiainneuvoston puolustusministerikokoonpanossa annettu ohjaus EDA:lle osana puolustusvalmiuskeskusteluasiakohtaa

20.5 pidetyssä EU:n ulkoasiainneuvoston kokouksessa puolustusministerikokoonpanossa käytiin myös EDA:n osalta keskusteluasiakohta sekä jäsenmaiden ohjaus EDA:lle.

Jäsenmaat toivat puheenvuoroissaan puolustusvalmiudesta esiin tuen EDA:lle hallitustenvälisenä ja jäsenmaiden ohjaamana toimijana viedä käytäntöön Valkoisen kirjan ja Eurooppa-neuvoston suositukset. EDA oli valmistellut kokoukseen synteesin, jossa Valkoisen kirjan tunnistamiin aloitteisiin verrattuna oli lisätty maataistelukyky sekä merelliset suorituskyvyt. Niin **KE Kallas** kuin EDA:n toimitusjohtaja **André Denk** (DE) kehottivat jäsenmaita hyödyntämään EDA:n toimijuutta mahdollisimman laajasti. Jäsenmaiden puheenvuoroissa puolestaan EDA:lle toivottiin roolia konkreettisten tulosten hahmottamisessa, merkittävien kriittisten suorituskykyjen vajeiden paikkaamisessa sekä syksyllä 2024 allekirjoitettujen aiejulistusten (Letter of Intent) työn eteenpäin viemisessä.

EDA:n 16.5 virassa aloittanut uusi toimitusjohtaja (Chief Executive, CE) André Denk (DE) antoi kokouksen lopuksi katsauksen EDA:n meneillään olevasta työstä lyhyellä aikavälillä. Valkoisen kirjan ja EUCO-päätelmien tunnistamien painopisteiden osalta CE Denk totesi työn jo käynnistyneen. EDA:lla on meneillään ammustuotantoon, taisteluasujärjestelmään sekä CBRN liittyviä projekteja.

CE Denk korosti puolustuksen vuosittaisen arvion CARD:n tulosten olevan johdettuja kansallisista puolustuksen painopisteistä, joita jäsenmaat jakavat kahdenvälisissä EDA:n kanssa käytävissä CARD-neuvotteluissa ja joiden pohjalta EDA kartoittaa yhteistyömahdollisuuksia. Viime CARD-kierroksen perusteella tunnistettiin yhteistyömahdollisuuksia, joiden pohjalta puolestaan allekirjoitettiin neljä aiejulistusta. Aiejulistukset liittyivät ilma- ja ohjuspuolustukseen, elektroniseen sodankäyntiin, vaaniviin asejärjestelmiin sekä eurooppalaisen taistelualuksen kehittämiseen. Aiejulistusten pohjalta on tavoitteena yhteishankintoja. IAMD-LoI:n jälkeisessä työssä on jo tunnistettu yhteishankintamahdollisuuksia, vaanivien asejärjestelmien osalta on kartoitettu kysyntää ja toteutettu markkina-analyysi ja työ etenee kohti mahdollista yhteishankintasopimusta.

EDA informoi myös ottavansa vastuun projektilistauksen luomisesta ja sen perusteella yhdistetyn kysynnän analyysin päivittämisestä. EDA laatii kartoituksen olemassa olevista hankintamahdollisuuksista tukeakseen jäsenmaita SAFE:n hyödyntämisessä.

Euroopan puolustusviraston (European Defence Agency, EDA) ministerijohtokunta 20.5

Euroopan puolustusviraston (EDA) ministerijohtokunta (Steering Board, SB) pidettiin 20.5 Ulkoasiainneuvoston puolustusministerikokouksen yhteydessä. Kokous järjestettiin lyhennettynä, sillä ohjaus puolustusvirastolle annettiin puolustusvalmiutta käsitelleen asiakohdan yhteydessä.

Ministerijohtokunta päätti, että EDA:lle annetaan tehtäväksi viedä eteenpäin paitsi meneillään olevia projekteja, viedä käytäntöön 6.3 Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti EDA:lle annettu tehtävät sekä Valkoisen kirjan painopisteiden eteenpäin vieminen konkretiaa kohti. Lisäksi EDA:n tulee lyhyellä aikavälillä edistää eurooppalaisia yhteishankintoja sekä tukea yhdistetyn kysynnän kokoamisessa. Hankinnoissa tulee hyödyntää Euroopan teollista pohjaa mahdollisimman hyvin. EDA:n tulee myös tarkkailla ja raportoida meneillään olevista aloitteista ministerijohtokunnalle.

EDA:n pääjohtaja (Head of Agency, HoA) **Kaja Kallas** totesi olevan tärkeää pitää tasapaino lyhyen aikavälin tavoitteiden ja pitkän aikavälin kehittämistyön välillä. Yhteishankinnoilla voidaan tuoda kustannussäästöjä. EDA:n toimitusjohtaja (CE) Denk kiitti jäsenmaita onnitteluista valintansa johdosta aloitettuaan tehtävässään vain joitakin päiviä ministerijohtokuntaa edeltävästi. Toimitusjohtajan valinta toteutettiin HoA Kallaksen esityksestä jäsenmaiden määräenemmistöäänestyksellä ja esitetty kandidaatti sai yksimielisesti jäsenmaiden tuen.

CE Denk totesi EDA:lla olevan tärkeä rooli kriittisten suorituskykyvajeiden paikkaamisessa ja strategisten mahdollistajien saralla. EDA:n tulee olla ennen kaikkea konkretiaan tähtäävä toimija ja sillä onkin vakiintunut asema jäsenmaiden välisten yhteisten projektien toteuttajana ja lanseeraajana. Myös innovaatioiden tukeminen on erityisesti viime vuonna korostunut EDA:n toiminnassa sen perustettua HEDI-aloitteen (Hub for European Defence Innovation) ja EDA korostaa erityisesti pitkän aikavälin suorituskykytyössä painottuvan innovaatioiden merkitys. Sekä **HoA Kallas** että **CE Denk** muistuttivat EDA:n olevan jäsenmaiden omistama ja hallitustenvälinen toimija ja viraston toteuttavan juuri niitä tehtäviä, joita jäsenmaat sille antavat. Jäsenmaiden aktiivisuus EDA:n täysimääräisessä hyödyntämisessä on näin ollen jäsenmaiden vastuulla.

Jäsenmaiden varsinaista puheenvuorokierrosta ei käyty keskustelun oltua osana puolustusministerikokousta, mutta muutamat jäsenmaat käyttivät puheenvuoron korostaen EDA:n toiminnan ajan olevan nyt ja EDA:lla olevan rooli eurooppalaisten suorituskykyjen kehittämisessä. Osa jäsenmaista totesi olevansa valmiita lisäämään EDA:lle suunnattuja resursseja ja kasvattamaan henkilöstön määrää kasvavien tehtävien mukaisesti, osa puolestaan toivoi maltillista lähestymistapaa resurssien kasvattamiseen. Varsinainen keskustelu EDA:n 2026 budjetista käydään syksyn kansallisten EDA-edustajien (Special Prepcom) kokouksessa sekä hyväksytään ministerijohtokunnassa.

Suomen edustajat
Valtiosihteeri Pasi Rajala (UM), suurlähettiläs Jori Arvonen (EUE), suurlähettiläs Juha Ottman (EUE), erityisasiantuntija Ilmari Uljas (EUE), erityisasiantuntija Anna Oksanen (EUE), erityisasiantuntija Annina Tikkanen (PLM), erityisasiantuntija Johanna Hämäläinen (PLM), erityisasiantuntija Anna Kemppi (VNK)

Asiakirjat

Liitteet -

Viite -